

Slutrapport för politisk beredningsgrupp - Kulturhus

Dokumenttitel:	Slutrapport för politisk beredningsgrupp - Kulturhus
Dokumentansvarig:	Helén Eurenus, Stabschef
Dokumenttyp:	Slutrapport
Berörd verksamhet:	Kommunstyrelsen
Diarienummer:	KS 00309-2022
Skapad:	2024-11-26
Senast reviderad:	Klicka här för att ange datum
Antal sidor:	9
Författare:	Lena Byström, Konsult

Innehåll

Slutrapport för politisk beredningsgrupp - Kulturhus.....	1
Innehåll.....	2
1. Uppdrag	3
2. Delrapporten och dess slutsatser.....	3
3. Anläggningens innehåll utifrån tidigare redovisade behov dvs beakta vilka kulturyttringar som anläggningen ska beredas plats för	4
3.1. Tidigare utredningar.....	4
3.2. Vad är ett kulturhus?.....	4
4. Huvudman för genomförande samt framtida regi (dvs inom kommunkoncern eller extern huvudman) samt Anläggningens finansieringsalternativ.....	5
5. Nuvarande behov av kulturlokaler	5
5.1. Kultur i samhällsbygget	5
5.2. Kulturlokaler som saknas i Östersund	6
5.3. Renovering av Östersunds bibliotek.....	6
5.4. Konserthall	7
5.5. Konsthall.....	8
6. Befintlig lokalers lämplighet alternativt ny lokal samt eventuellt ny plats (i så fall var) 8	8
6.1. Vagnverkstaden.....	8
6.2. Exercishallen.....	8
6.3. Diverse lokaler.....	9
7. Tidplan för åtgärder framgent	9
8. Slutsats	9

1. Uppdrag

Kommunfullmäktige har genom beslut 2022-04-28 § 95 gett kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med berörda nämnder utreda politisk ambitionsnivå vad gäller innehåll, utbud och placering av ett eventuellt kulturhus. Kommunstyrelsen utser en politisk beredningsgrupp vars huvuduppgift är att genom befintliga utredningar/underlag (med eventuella justeringar och tillägg) lämna förslag om ett framtida Kulturhus i Östersunds kommun. Beredningen ska presentera ett förslag till fullmäktige om;

- anläggningens innehåll utifrån tidigare redovisade behov dvs beakta vilka kulturyttringar som anläggningen ska beredas plats för
- huvudman för genomförande samt framtida regi (dvs inom kommunkoncern eller extern huvudman)
- anläggningens finansieringsalternativ
- befintlig lokalers lämplighet alternativt ny lokal samt eventuellt ny plats (i så fall var)
- tidplan

Den politiska utredningsgruppen presenterade en delrapport i februari 2023 med en planerad slutrapport i november 2023. Under gruppens arbete och ett nytt uppdrag att genomlysas Östersunds bibliotek och dess trängande behov av renovering beslutades att slutrapport ska presenteras november 2024.

2. Delrapporten och dess slutsatser

Delrapporten för den parlamentariska beredningsgruppens arbete redovisades till Kommunstyrelsen: KS 2023-06-07 §185.

Gruppen gemensamma vision var följande: Östersunds kommun står bakom att kulturen ska vara fri och oberoende. Kommunen uppdrag är att ge förutsättningar för alla kulturyttringar och att alla medborgare att kunna ta del av dem och själva kunna vara skapande människor. Kommunen ska också ge goda förutsättningar för de professionella kulturskapare som lever och verkar i kommunen.

Östersund ska vara en levande kulturstad där kulturutbudet är brett och tillgängligt för alla att ta del av och vara med och skapa. Som samisk förvaltningskommun är det också viktigt att Östersunds kommun arbetar aktivt för att synliggöra och tillgängliggöra samisk kultur och att samiska kulturutövares perspektiv vägs in vid utformning av kulturlokaler. Barn och unga ska vara en särskilt prioriterad grupp när det gäller kommunens kulturutbud. Där ligger också att kulturskolans verksamhet behöver förstärkas och göras mer tillgänglig för barn och unga i hela kommunen.

Östersund behov av kulturhus innebär inte att alla former av kulturutövning behöver samlas i ett enda hus. Det finns fördelar med att nyttja och rusta redan

befintliga lokaler och komplettera med det som saknas. Det befintliga biblioteket behöver renoveras och kan med fördel utvecklas ytterligare. Det finns också behov av en konsthall och en större konsertlokal som uppfyller kraven för akustisk musik.

För Östersunds kommuns räkning rekommenderar gruppen att kommunen fokuserar på att satsa på flera hus för kulturkonsumtion vilket ger olika möjligheter till huvudmannaskap och finansiering. Dessa frågor är i nuläget inte utredda eller ens aktuella att ta ställning till. Där krävs mer detaljerad utredning av konsertsal och konsthall för att kunna redovisa de olika alternativen.

3. Anläggningens innehåll utifrån tidigare redovisade behov dvs beakta vilka kulturyttringar som anläggningen ska beredas plats för

3.1. Tidigare utredningar

- Kartläggning och utredning av kulturens behov av lokaler, Dnr 562-2012, färdig 2012-11-13
- Förstudie kulturhusutredning; delrapport KS 2013-09-24
- Förstudie kulturhusutredning; slutrapport KS 2014-05-19
- Projektdirektiv för ny konserthall och bibliotek, KS 3 juni 2014, § 190

Dessa går att ta del av på kommunens hemsida:

<https://www.ostersund.se/uppleva-och-gora/kultur/kulturhusutredningen.html>

- Beslut ut- och ombyggnation av Storsjöteatern, genomförd 2017, till en kostnad av 88 miljoner
- Exercishallen och Östersunds bibliotek. Utredning av Exercishallen presenterades KFN 2023-05-17 §65 och KS 2023-06-07 §185. Utredning av Östersunds biblioteks renoveringsbehov pågår fortfarande och redovisas nedan.
- Genomförda medborgardialoger under arbetet med utredningarna och framtagande av kommunens styrdokument för kultur och evenemang (2012, 2020, 2022)

3.2. Vad är ett kulturhus?

I de flesta länder väljer man att säga att ett kulturhus är ett hus där olika kulturella verksamheter pågår samtidigt. Den genomgående bilden man får när man betraktar Sveriges variationer av kulturhus är att de är byggda på respektive plats utifrån de behov som råder där just då: tillfredsställa vissa kulturella behov för medborgaren som ska konsumera kultur eller/och arbetsmiljökraven för beslutade regionala och kommunala kulturinstitutioner, oftast en kombination av dessa behov. Många

städer väljer också att bygga kulturhus som ett slags signaturbyggnad för staden, ett hus att samlas kring och vara stolt över.

Exempel på kulturhus är: Bibliotek och lokaler för det skrivna ordet, det är samlingssalar i alla storlekar som också används till konferens och kongresser. Teatrar och black-boxes, konserthus och repetitionslokaler för alla genrer av musik. Lokaler för dansrepetitioner och dansföreställningar. Adekvata lokaler för kommunala kulturskola och estetiska gymnasieprogram. Konsthallar, experimentverkstäder och kollektiva verkstäder inom många tekniker för bildkonst, form och hantverk. Filmstudior och film- och fotoverkstäder.

Inom Östersunds kommun, både i centrala Östersund och på andra platser i kommunen, finns ett antal lokaler där de bedrivs olika former av kulturproduktion och kulturkonsumtion. Som exempel kan nämnas Storsjöteatern, Ahlbergshallen, Härke konstcentrum, Östersunds bibliotek med filialer, Östersunds teaterverkstad, Gaaltje, Jamtli, Folket Hus och Gamla Tingshuset.

4. Huvudman för genomförande samt framtida regi (dvs inom kommunkoncern eller extern huvudman) samt Anläggningens finansieringsalternativ

Frågorna har diskuterats inom den parlamentariska gruppens möten. Gruppens beslut att fokusera på att för Östersunds kommuns räkning satsa på flera hus för kulturkonsumtion ger det olika möjligheter till huvudmannaskap och finansiering. Dessa frågor är i nuläget inte utredda eller aktuella att ta ställning till. Där krävs mer detaljerad utredning av konsertsal och konsthall för att kunna redovisa de olika alternativen. De planerade förstudierna måste kunna redovisa möjliga alternativ till huvudmannaskap och driftsformer samt kostnader för drift- och verksamhet. När det gäller Östersunds biblioteks renovering finns det avsatta medel i kommunens budget för att genomföra den enligt plan.

5. Nuvarande behov av kulturlokaler

5.1. Kultur i samhällsbygget

Enligt de av Kommunfullmäktiges beslutade styrdokument för kulturområdet, Riktlinje för Kultur och Kulturstrategi, är man tydlig med att mötesplatser för kultur är ett kommunalt ansvar och måste prioriteras. Att Östersund också har en ambition att vid 2040 växa till 75 000 invånare manar till att åtgärda bristen av lokaler för kultur så snart som möjligt. Bristen på lokaler är tydlig och väl utredd och att genomföra satsningar inom det området är aktuell och angelägen.

Att kultur är en viktig aspekt i samhällsbygget är tydlig. Många svenska kommuner visar på mycket goda effekter vid investeringar i kulturbyggnader i sitt

tillväxtarbete. Tillgängligheten till kultur är viktigt för att göra Östersunds kommun attraktiv som tillväxtort. Därför är det viktigt för Östersunds kommun att göra dessa satsningar.

5.2. Kulturlokaler som saknas i Östersund

För att kunna erbjuda alla kulturkonsumenter optimala upplevelser måste lokalerna vara anpassade för respektive kulturform. Inom teater, opera och professionell dans finns ändamålsenliga konsumtionslokaler i Östersund idag.

De tidigare utredningarna kring behovet av kulturlokaler har redovisat att:

- Östersunds bibliotek är i trängande behov av renovering och modernisering för att möta behovet av ett bibliotek i framkant
- Östersunds kommun saknar adekvat lokal för akustisk musik inom alla genrer
- Östersunds kommun saknar en konsthall för bild- och formkonst

Under den parlamentariska gruppens arbete har dessa lokalbehov beskrivits, befintliga lokaler utretts och idéer om framtida möjligheter redovisats. Nu krävs fördjupade och detaljerade utredningar av respektive lokalbehov.

5.3. Renovering av Östersunds bibliotek

Affärsområde Fastighet har i samband med projekt Nya kommunhuset låtit utreda behoven av åtgärder på biblioteksfastigheten. Utgångspunkten är att klarlägga renoverings- och ombyggnadsbehov för att fortsatt bedriva biblioteksverksamhet motsvarande dagens i moderniserade lokaler.

Huvudproblematiken kring Östersunds bibliotek är det svällskiffer som lokalen är byggd ovanpå. Svällningarna i skiffret orsakar omfattande förhöjningar i betongplattan i källaren. Vilket resulterat i att relativt stora delar av källaren inte kan användas alternativt endast kan användas med stora begränsningar. Till problematiken tillhör också att svällskiffer orsakar höga radonvärden, vilket utgör ett reellt arbetsmiljöproblem. Hela bibliotekets bokmagasin finns i källaren, vilket naturligtvis är kritiskt för verksamheten.

Vidare har den utredning pekat på allmänna behov av renovering. Byggnadens underhållsstatus bedöms som ”ganska eftersatt”, varvid lokalen behöver en rejäl renovering inkluderande:

- Allmän uppfräschning av lokalen
- Anpassning av planlösning för kontorsdelen
- Anpassning av brandskydd
- Renovering av tak

Just nu pågår en förstudie som kommer att leda till ett förslag till beslut under första kvartalet år 2025. I förstudien utreds hur man motverkar framtida

problematik av svällskiffer, potentiell planlösning av ett framtida bibliotek (vilket görs tillsammans med verksamhet, arkitekt och kulturmiljösakkunnig).

Investeringsbudgeten för renovering/ombyggnationerna visar i nuläget på en kostnad på cirka 100 mnkr.

Angående evakuering av den Zettertrömska samlingen under renoveringstiden så har en lokal hittats. Planen är att flytta och förvara samlingen under de år som renoveringen kommer ta i anspråk. Beslut kring flytten måste fattas av Biblioteksstyrelsen och där undersöks också om kostnaden för detta kan tas ur stiftelsens egna medel för att säkert kunna värna samlingen under renoveringen.

Nu redovisad tidsplan för renovering av Östersunds bibliotek:

2024

- Förstudie – för beslut första kvartalet 2025
- Utredda planlösning tillsammans med verksamhet, arkitekt och kulturmiljösakkunnig
- Utredda hur man bäst motverkar framtida problematik av svällskiffer
- Kalkyl till grund för investering

2025

- Projektering till systemhandling för att kunna upphandla totalentreprenör
- Tidsåtgång - minst 9 månader på grund av komplexitet med svällskiffer och taket

2026

- Bygget startar
- Temperaturberoende på grund av att skiffer sväller mindre vid kalla temperaturer
- Byggtid – minst 1,5 år

5.4. Konserthall

Under många år så har behovet av en adekvat konserthall diskuterats inom Östersunds kommun. Konserthall och dess ytbehov och har i detalj tidigare beskrivits. En genomlysning av befintliga lokaler visar att varken kommunala eller privata lokaler kan på något sätt möta detta behov. I den tidigare utredningen av Gustav III:s torg diskuterades en konsert- och kongresshall i den etableringen.

Diskussionen kring Gustav den III:s torg har återupptagits politiskt. Inom ramen för kommande planer för Gustav den III:s torg ser beredningsgruppen att en konsert- och kongressanläggning skulle kunna ingå.

5.5. Konsthall

Under gruppens arbete har en tydlig profil för en konsthall och dess behov för konstformen presenterats. En genomlysning av befintliga lokaler, både kommunala och privata, har genomförts och en intressant lokal finns i den gamla Vagnverkstaden på Storsjöstrand.

Ärendet har hanterats i lokalresursgrupp och förstudien för Vagnverkstaden kommer att påbörjas i början av 2025. I förstudien avser man att titta på funktioner som är lämpliga att inrymmas i lokalen. Förstudien för en eventuell konsthall i vagnsverkstaden måste redovisa både ekonomiska förutsättningar för investeringen i lokalen samt redovisa budgetförutsättningar för drift- och verksamhetskostnader.

6. Befintlig lokalers lämplighet alternativt ny lokal samt eventuellt ny plats (i så fall var)

6.1. Vagnverkstaden

Den parlamentariska gruppen har i sina diskussioner varit tydligt med att behovet av att vidare utreda behovet av en konsthall. Gruppen rekommenderar att en förstudie för en konsthall i Vagnverkstaden ska göras.

Affärsområde Fastighet planerar att påbörja en förstudie av Vagnverkstaden efter årsskiftet för att genomföras under 2025. Detaljplaneringen av Storsjöstrand har påbörjats under hösten 2024 och en potentiell konsthall i Vagnverkstaden kan vara en viktig del av stadsutvecklingen av Storsjöstrand. Dessa två processer bör synkroniseras för bästa effekt.

Detaljplanearbetet kommer att pågå under ca två år vilket leder till att fastigheten kan vara klar för ombyggnation år 2028/29.

6.2. Exercishallen

Kommunstyrelsen tog i augusti 2019 beslut om att förvärva Exercishallen på Stadsdel Norr med syfte att stärka möjligheterna till ett större kulturutbud i Östersunds kommun. Kultur- och fritidsnämnden fick, via beslut i Kommunfullmäktige 2021-05-24 §129, i uppdrag att göra en fördjupad verksamhets- och fastighetsutredning kopplad till Exercishallen. Utredningens rapport: "Utredning av möjliga vägval för framtida kulturverksamhet i Exercishallen" Dnr KFN 00055-2021. Utredningen redovisades till Kultur- och fritidsnämnden KFN 2023-05-17 §65 och Kommunstyrelsen KS 2023-06-07 §185 komplett med både verksamhets- och fastighetsberäkningar.

Efter att den parlamentariska gruppen delgivit utredningens konklusioner rekommenderar den att kommunen säljer fastigheten. Gruppen anser att till de

kostnader som krävs för att få hallen i ett gott skick är hallen inte ett alternativ som kan ge kommunen förutsättningar för ett större kulturutbud.

6.3. Diverse lokaler

Under gruppens arbete har tjänstepersoner haft i uppgift att genomlysade lokaler, både kommunala och privata, som potentiellt skulle kunna nyttjas till konsert- respektive konsthall. Lokaler som tidigare använts till olika konstformer som till exempel Frösö Park är inte längre tillgängliga.

7. Tidplan för åtgärder framgent

Östersunds bibliotek: Under 2024 och 2025 utreds renoveringsbehoven i detalj och projekteringen genomförs. Under 2026 påbörjas bygget och beräknas pågå under cirka ett och ett halvt år.

Konserthall: Lokalisering och finansiering utreds vidare.

Konsthall: En förstudie av Vagnverkstaden genomförs under 2025 och som en del av förstudien ska frågan om finansiering både när det gäller investering, etablering, drift och verksamhet redovisas.

8. Slutsats

Gruppens viljeinriktning från delrapporten kvarstår. Uppdraget som getts kommundirektör för ytterligare utredningar av konserthall och konsthall och redovisning av projektplanen för bibliotekets renovering redovisas ovan. Inom ramen för gruppens arbete har det fattats beslut om bibliotekets renovering och en förstudie gällande konsthall.

I och med denna slutrapport har den parlamentariska beredningsgruppen slutfört sitt arbete. Gruppens viljeinriktning är dock att den kvarstår som referensgrupp kring de initierade projekten.

Gruppens politiska sammansättning har vid denna slutrapport varit: Effie Kourlos (C) ordförande, Per Lundgren (C), Maria Nerpin (S), Anders Sundin (S), Björn Dahlberg (MP), Jenny Persson (MP), Joel Norqvist (M), Therese Dahlgren Ekroth (M), Tobias Frisk (V), Christina Hedin (V), Cassandra Sundin (SD), Marcus Danielsson (SD), Björn Lekedal (KD), Andrea Hedenborg (KD), Agneta Blücher (L) och Kia Carlsson (L).